

Correctievoorschrift VWO

Latijn

Vorbereidend
Wetenschappelijk
Onderwijs

19 | 96

Tijdvak 1

Inzenden scores

Uiterlijk 24 mei de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school op de daartoe verstrekte optisch leesbare formulieren naar het Cito zenden.

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de Regeling beoordeling centraal examen vastgesteld (CEVO-94-427, van september 1994) en bekendgemaakt in het Gele Katern van Uitleg, nr. 22a van 28 september 1994.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het procesverbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe, die zijn gegeven door de CEVO.

2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het procesverbaal en de regels voor het bepalen van de cijfers onverwijld aan de gecommitteerde toekomen.

3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk, en past bij zijn beoordeling de normen en de regels van het toekennen van scorepunten toe, die zijn gegeven door de CEVO.

4 De examinerator en de gecommitteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.

5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-Regeling van toepassing:

1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag of ieder kolon toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.

2 Voor het antwoord op een vraag of de vertaling van een kolon worden door de examinerator en door de gecommitteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het antwoordmodel.

Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag of kolon is.

3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:

3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord of een kolon geheel juist is vertaald, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;

3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord of een kolon gedeeltelijk juist is vertaald, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het antwoordmodel;

3.3 indien een antwoord op een open vraag of de vertaling van een kolon niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord of deze vertaling op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel;

3.4 indien één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;

3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;

3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven;

3.7 indien in het antwoordmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord;

3.8 indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een toets of in het antwoordmodel bij die toets een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof toets en antwoordmodel juist zijn.

Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO.

Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het antwoordmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

5 Voor deze toets kunnen maximaal 100 scorepunten worden behaald.

Het aantal scorepunten is de som van:

- a. 10 scorepunten vooraf;
- b. het aantal voor de beantwoording van de vragen en voor de vertaling toegekende scorepunten;
- c. de extra scorepunten die zijn toegekend op grond van een beslissing van de CEVO.

6 Het cijfer van het centraal examen wordt verkregen door het aantal scorepunten te delen door het getal 10.

3 Vakspecifieke regel

Voor het vak Latijn VWO zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

1 Bij de beoordeling van een essayvraag geldt dat, indien het maximum aantal woorden is overschreden, hiervoor geen punt(en) in mindering wordt / worden gebracht.

2 Bij de beoordeling van de vertaling moet de score 0 worden toegekend indien in een kolon een zeer ernstige fout is gemaakt; deze score kan niet worden gecompenseerd door de juiste weergave van de rest van het kolon.

3 Indien bij de vertaling een aantekening is genegeerd en indien dit heeft geleid tot een onjuiste weergave van het desbetreffende tekstelement, één scorepunt / meerdere scorepunten in mindering brengen, afhankelijk van de zwaarte van de fout en het maximum van het desbetreffende kolon.

4.1 Antwoordmodel voor de vragen

Antwoorden

Deel-
scores

Tekst 1

Maximumscore 2

- 1 . In de aanhef van de Odyssee wordt de Muze voorgesteld als degene die het verhaal vertelt aan de dichter (die optreedt als luisteraar / die het verhaal opschrijft). 1
- . Bij Vergilius vertelt de dichter zelf het verhaal, de Muze geeft antwoord op door de dichter gestelde vragen. 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 2

- 2 ■ B
- Deze goden zijn de Trojaanse huisgoden. De andere goden zijn hemelbewoners. Indien de toelichting ontbreekt of onjuist is, geen scorepunten toekennen.

Maximumscore 2

- 3 Dat Dido, zelf een vreemdelinge die in Carthago een nieuw bestaan wil opbouwen, hem, ook een vreemdeling, misgunt een nieuw bestaan op te bouwen in Italië.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 1

- 4 Tyrii (coloni) (regel 12) / Tyrias (arces) (regel 20)

Maximumscore 1

- 5 Het gebruik van (de infinitivus van) het praesens (duci).

Maximumscore 2

- 6 .-que verbindt een uitleg (spretae iniuria formae) met het voorafgaande begrip (iudicium Paridis).
. et en et leiden twee nieuwe, van elkaar verschillende elementen in.

11**Maximumscore 3**

- 7 Drie van de vier onderstaande antwoorden:
. acti fatis - fato profugus (regel 32 en 2)
. his accensa (super) - Iunonis ob iram (regel 29 en 4)
. iactatos aequore toto / errabant maria omnia circum - iactatus (et) alto (regel 29/32 en 3)
. Romanam (condere) gentem - altae moenia Romae (regel 33 en 7)

Maximumscore 2

- 8 . In deze regels wordt het medelijden van Vergilius tot uitdrukking gebracht met het lijden van de mensen en zijn verwondering over het optreden van de goden. Of woorden van overeenkomstige strekking.
. Citaten: tot volvere casus, tot adire labores, tantaene animis caelestibus irae? Alleen indien alle drie citaten juist zijn een scorepunt toekennen.

11**Afbeelding****Maximumscore 3**

- 9 . De lotsbeschikking van de drie Parcen / de schikgodinnen / Clotho, Lachesis en Atropos; sic volvere Parcas (regel 22).
. Het Paris-oordeel; (manet) iudicium Paridis (et spretae iniuria formae invisum) (regel 26-28).
. De roof van Ganymedes; rapti Ganymedis (honores) (regel 28).

111**Tekst 2****Maximumscore 1**

- 10 De drie tekstelementen vertonen een toenemende mate van betrokkenheid van Aeneas.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 1

- 11 De genoemde personen zijn Grieken; zelfs zij, de overwinnaars in de oorlog, zouden moeten huilen bij het vernemen van mijn verhaal.

Maximumscore 3

- 12 . infandum iubes (renovare dolorem) (regel 3)
. Myrmidonum Dolopumve en / of duri miles Ulixi (regel 7)
. tantus amor (regel 10)

111**Maximumscore 1**

- 13 In beide gevallen wordt te kennen gegeven dat het nu niet het moment is om te vertellen.
/ In beide gevallen wordt een (tweede) argument aangevoerd om niet te gaan vertellen.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 3

14 ■

D

Suspecta is geschreven vanuit het perspectief van de Trojanen / geldt op het moment van de vertelde handeling. A, B en C zijn geschreven vanuit het perspectief van de verteller die de afloop kent.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Indien de toelichting ontbreekt of onjuist is, geen scorepunten toekennen.

Maximumscore 2

- 15 □ Voor het juist scanderen per vers een scorepunt toekennen.

Maximumscore 1

- 16 □ Uit het feit dat Laocoön wordt gedood door de slangen concluderen de Trojanen dat de goden zijn optreden afkeuren.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Tekst 3**Maximumscore 3**

- 17 □ . waarom jij wel en ik niet (regel 81-84)

. bemoei je alleen met zaken die jou aangaan / jij bent de godin van de liefde / jij hebt je eigen plaatsen waar je vereerd wordt. (86-87)

. jij bent begonnen (88-91)

111**Maximumscore 1**

- 18 □ Paris veroverde niet geheel Sparta, maar slechts de koningin.

Maximumscore 1

- 19 □ aliquid (Rutulos contra) iuvisse (regel 84)

Maximumscore 1

- 20 □ Dat alles onder leiding van / op initiatief van Venus is gebeurd (en niet op initiatief van Iuno).

Maximumscore 1

- 21 □ De een was het eens met Venus, de ander met Iuno.

Tekst 4**Maximumscore 1**

- 22 □ De dood van / overwinning op Turnus.

Maximumscore 2

- 23 □ . Vergilius schreef over Aeneas, die een bezoek bracht aan de onderwereld.

. Aeneas is de grondlegger van de stad Rome, die later de zetel van het pausdom zou worden.

11**Tekst 5****Maximumscore 2**

- 24 □ . Passages waarin de grootheid van het toekomstige Rome wordt beschreven.

. Bijvoorbeeld: de voorspelling (in de onderwereld) in boek 6 / de woorden van Juppiter tot Venus in boek 1

11

Maximumscore 2

- 25 □ De „politiek” van Vergilius om (de ideologie van) Augustus te steunen. De Aeneis had (onder andere) de functie de macht van Augustus te legitimeren door de oorsprong van het Iulische huis terug te voeren op een godheid.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Algemeen**Maximumscore 1**

- 26 □ Vergilius verwijst hierin naar de drie (belangrijkste) werken die hij heeft geschreven: de Bucolica / Eclogae, de Georgica en de Aeneis.
Wanneer de Bucolica / Eclogae en de Georgica worden verwisseld, geen scorepunt toekennen.

4.2 Antwoordmodel voor de vertaling**Kolon 27****Maximumscore 2**

„Da propriam, Thymbraee, domum,
Geef (ons), god van Thymbra, een eigen / blijvend huis,

ik geef
dichtbij / dichtster bij
geschenk

0
0
0

Kolon 28**Maximumscore 3**

da moenia fessis et genus et mansuram urbem;
geef aan ons uitgeputten / die uitgeput zijn stadsmuren / een stad en nageslacht en een
blijvende stad / een stad die zal blijven;

ik geef 1 Indien ook in kolon 27, hier opnieuw aanrekenen.
de uitgeputten
feest(elijk)
om te blijven

2
0
1

Kolon 29**Maximumscore 1**

serva altera Troiae Pergama,
red / bewaar / spaar de tweede burcht van Troje,

elke fout 0

Kolon 30**Maximumscore 2**

reliquias Danaum atque immitis Achilli.
de door de Danaërs en de wrede Achilles nog overgelatenen.

de rest / de overblijfselen van de Danaërs en van de wrede Achilles
de overgebleven Danaërs en de wrede Achilles

0
0

Kolon 31**Maximumscore 1**

Quem sequimur?
Wie moeten / zullen wij volgen? / volgen wij?

elke fout 0

Kolon 32**Maximumscore 3**

Quove ire iubes, ubi ponere sedes?

(En / of) waarheen beveelt u ons te gaan, waar (beveelt u ons) onze woonplaats te stichten?

woede	<u>0</u>
hij beveelt	<u>0</u>
zodra	<u>0</u>
onze zetels te plaatsen	<u>2</u>
jij zit	<u>0</u>

Kolon 33**Maximumscore 2**

Da, pater, augurium atque animis illabere nostris."

Geef, vader, (ons) een voorteken / voorspelling en daal neer in onze / mijn geest / hart / ziel."

ik geef 0 Zie ook kolon 27 en 28; maximaal over deze drie kola vier scorepunten in mindering brengen.

schoonvader / stichter / schepper / senaat	<u>0</u>
maar	<u>1</u>
wil / karakter / stemming / moed / trots	<u>1</u>
lucht / wind / adem	<u>0</u>
daal neer in de / onze harten met de / uw geest	<u>0</u>

Kolon 34**Maximumscore 2**

Vix ea fatus eram:

Nauwelijks had ik dit / deze dingen gezegd:

zij had gezegd	<u>0</u>
ik heb gezegd	<u>1</u>
noodlot / bekennen / onnozel	<u>0</u>

Kolon 35**Maximumscore 2**

tremere omnia visa repente,

(of) alles scheen plotseling te trillen,

allen	<u>0</u>
is / werd gezien	<u>0</u>
kruipen	<u>0</u>

Kolon 36**Maximumscore 2**

liminaque laurusque dei,

(zowel / en) de drempel / deur(en) / ingang / woning als / en de laurier boom van de god,

aanvang	<u>0</u>
en de god / goden / van de goden	<u>0</u>

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 37	
Maximumscore 2	
totusque moveri mons circum en de hele berg scheen aan alle kanten te bewegen / bewogen te worden	
moveri als hoofdwkwoord	<u>1</u>
en de berg bewoog alles	<u>0</u>
veilig	<u>0</u>
Kolon 38	
Maximumscore 2	
et mugire adytis cortina reclusis. en de drievoet scheen te loeien vanuit / in het geopende heiligdom / nadat het heiligdom geopend was.	
mugire als hoofdwkwoord 1; niet meer aanrekenen indien in kolon 37 een overeenkomstige fout is gemaakt.	
toegang	<u>1</u>
grafheuvel	<u>0</u>
Kolon 39	
Maximumscore 1	
Summissi petimus terram, Knielend werpen / wierpen wij ons ter aarde,	
vragen / zoeken / aanvallen / eisen / weghalen	<u>0</u>
Kolon 40	
Maximumscore 1	
et vox fertur ad aures: en een stem wordt / werd gebracht naar / snelde naar / bereikte / trof onze oren:	
Goed rekenen: een woord wordt / werd gesproken tot onze oren	
nauwelijks / weldra / nacht	<u>0</u>
goud / gouden / lucht / wind	<u>0</u>
Kolon 41	
Maximumscore 3	
„Dardanidae duri, quae vos a stirpe parentum prima tulit tellus, „Geharde / krachtige nakomelingen van Dardanus / Trojanen, het land dat u als eerste heeft voortgebracht / gedragen vanaf de oorsprong van uw geslacht,	
Goed rekenen: het eerste land dat	
van Dardanida	<u>1</u>
onaangenaam / lastig / gevaarlijk	<u>1</u>
heeft gebracht	<u>2</u>
had voortgebracht	<u>2</u>
voortbrengt	<u>1</u>
weefsel / wapen	<u>0</u>

Antwoorden	Deel-scores
Kolon 42	
Maximumscore 2	
eadem vos ubere laeto accipiet reduces: dat(zelfde land) zal u, behouden teruggekeerd, ontvangen op / met zijn / een vruchtbare bodem:	
langs dezelfde weg / in één moeite / tegelijk	<u>0</u>
ontvangt	<u>1</u>
jullie keren terug	<u>0</u>
Kolon 43	
Maximumscore 1	
antiquam exquirite matrem. zoek uw oude moeder(land) op.	
voordat	<u>0</u>
informereren / afsmeken	<u>0</u>
jullie zoeken op	<u>0</u>
uitgelezen	<u>0</u>
Kolon 44	
Maximumscore 2	
Hic domus Aeneae cunctis dominabitur oris Daar zal het huis / familie / geslacht van Aeneas heersen over alle kusten	
woning	<u>0</u>
vaderland	<u>1</u>
voor Aeneas	<u>1</u>
talmen	<u>0</u>
heerst	<u>1</u>
zal beheerst worden	<u>0</u>
zal over u allen heersen	<u>0</u>
mond / gezicht / bidden / smeken	<u>0</u>
Kolon 45	
Maximumscore 3	
et nati natorum et qui nascentur ab illis.” (en / en wel) de zonen / kinderen van zijn zonen / kinderen en degenen die uit hen geboren zullen worden / van hen zullen afstammen.”	
neus / zwemmen	<u>0</u>
geboren worden / afstammen	<u>2</u>
door hen	<u>2</u>
Kolon 46	
Maximumscore 1	
Haec Phoebus, Dit zei / zegt / zo sprak / spreekt Phoebus / Apollo / aldus Phoebus,	
deze Phoebus	0
Kolon 47	
Maximumscore 2	
mixtoque ingens exorta tumultu laetitia, en onder grote opwinding ontstond een enorme blijdschap,	
opgaan / versieren / bidden	<u>0</u>

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 48	
Maximumscore 2	
et cuncti quae sint ea moenia quaerunt, en allen vroegen / vragen welke deze / de stadsmuren / stad zijn / is / waren / was,	
talmen 0 Indien ook in kolon 44, opnieuw fout rekenen.	
allen die	<u>0</u>
waarheen	<u>0</u>
hun muren	<u>0</u>
begeren / verdienen / verwerven / vereisen	<u>0</u>
Kolon 49	
Maximumscore 2	
quo Phoebus vocet errantes waarheen Phoebus de zwervenden riep / roept	
zou roepen	<u>1</u>
zich vergissen	<u>0</u>
Kolon 50	
Maximumscore 1	
iubeatque reverti. en waarheen hij hen beval / beveelt terug te keren.	
en hij beval hen terug te keren (hoofdzin)	<u>0</u>
hij beval en ik keerde terug	<u>0</u>
zou bevelen 0; niet meer aanrekenen indien in kolon 49 een overeenkomstige fout is gemaakt.	

Einde